

Šta da se radi?

Nasilju često s rezervom pristupamo, ili čak o njemu ne želimo ni da razmišljamo. To je čin kojim se oslobađamo napetosti ili nam služi da zabavimo i ohrabrimo sebe, pokazujući nadmoć, uživajući u osećanju dominacije, saznanju da imamo žrtvu. Može dovesti do krajnjih granica surovosti – a opet je sveprisutno.

Nasilje je u udarcu kojim gazda „smiruje“ psa, u naizgled praznim pretnjama u dečaćkoj prepirci, u svađi s ljudima u autobusu, u porodici, u svakom kutku velikog sveta. O tome čitamo u mračnim novinskim stupcima, slušamo stalozneni glas televizijskog voditelja, tematsku emisiju na radiju, gledamo na fotografijama, u video-snimcima. Ali time ne menjamo stanje stvari. Koliko god mi verovali da ćemo, ako odagnamo misao o nasilju, odagnati i čin, jedino što je izvesno jeste da postajemo licemeri.

Najlakše je pomiriti se s činjenicom da su ljudi po prirodi svojoj nasilna bića, da na taj način opstajemo. Destruktivni nagon počne psokvama i uvredama, uz malo krvi i ponekom razbijenom glavom, a završi se upotrebom najsavremenijeg oružja, nakon čega se ubica zaogrme „humanističkim“ razlozima. Prestanimo biti licemeri! Budimo nasilnici, bez izgovora!

Bardžisova knjiga, a kasnije i Kjubrikov film, prikazuju nam distopičnu sliku – sliku izvitoperenog, izopačenog sveta kojim vladaju nasilje i, paralelno s njim, smrtni strah. Ako neznancu koji moli za pomoć otvorite vrata svog doma, bićete prebijeni, silovani, opljačkani – samo zabave radi. U Filipovićevom filmu „Šišanje“ nasilje se ne čini tek tako, već zbog neonacističkih ideja u koje glavni lik Novica veruje s patriotskom posvećenošću. I Aleks, glavni lik „Paklene pomorandže“, i Novica, odrastaju u porodicama za njih nedovoljno zainteresovanim. Iako bistri momci, na kraju postaju oruđa i žrtve sistema koji brine samo o vlastitom opstanku. No, da li oba ostvarenja poručuju isto – nema leka protiv nasilja?

Da bi izbegao dugogodišnju zatvorsku kaznu, Aleks se podvrgava naučnom eksperimentu koji će učiniti da mu i sama pomisao na nasilje izazove fizičku mučninu. Tako lišen slobode izbora, Aleks se nakon svoje terapije vraća u brutalnu realnost, iz koje vrišti tragična poruka: „AKO NISI NASILNIK, BIĆEŠ NJEGOVA ŽRTVA!“ Budući da je to jedini uslov opstanka, Aleks se vraća „starom dobrom nasilju“ – i to je konstanta.

„Šta, dakle, da se radi, a?“

Rada sam da postavim to pitanje svakome ko bi se osetio spremnim da na njega odgovori. Ako znamo da se protiv nasilja ne možemo izboriti, čemu pokušavati? No, treba li da budemo nihilisti?

Možda bi ovo bila neka moja utopistička paralela: možda bi svi vaši pojedinačni argumenti da ima smisla suprotstavljati se nasilju, svi mali tračci, pokazali da ljudi, kao razumna i plemenita bića, ne bi trebalo da se izgovaraju i odustaju pre nego što su išta učinili. Opstanak uz nepristajanje na nasilje – valjda je to ono nas određuje kao ljude, a ne podela na žrtve i nasilnike? Pođimo od toga da nasilje nije ključ našeg opstanka. To je mogući odgovor. Na svakome od nas je da smisli najmanje jedan!

Šta da se radi? Možda baš to. Saznajmo.

Anja Ilić III₁₀
mentor: Nada Karačić

Esej je nastao u okviru projekta “A Clockwork Orange – how to grow up surrounded by violence!” u kome Zemunska gimnazija učestvuje u saradnji sa školama iz Slovačke i Makedonije, a pod pokroviteljstvom ACES-a (Academy of Central European Schools).

www.aces.or.at